

Polisen: myndigheten som ska skydda, hjälpa och utreda

Berättelse

En myndighet med ett brett uppdrag

Polisen i Sverige är en statlig myndighet som heter Polismyndigheten. Att den är statlig betyder att den är en del av staten, och den lyder under Justitiedepartementet, alltså under regeringen. Polisens uppdrag är brett. Polisen ska förebygga brott, det vill säga försöka hindra att brott sker. Polisen ska också utreda brott som redan har hänt, alltså ta reda på vad som har skett. Dessutom ska polisen helt enkelt hjälpa människor som behöver det. Regeringen ger varje år polisen mål, till exempel att polisen ska finnas lokalt och vara synlig, skapa trygghet och ge god service till medborgarna.

Två nummer som är bra att kunna

För dig som bor i Sverige är två telefonnummer extra viktiga att lära sig. Det första är 112. Det ringer du när det är akut, alltså när ett brott pågår just nu eller när det är fara för liv eller egendom. Numret 112 går till SOS Alarm. SOS Alarm svarar dygnet runt och kopplar samtalet vidare till den hjälp som behövs, till exempel polis, ambulans eller räddningstjänst. Att ringa 112 är gratis. Just därför är det viktigt att man bara ringer numret i riktiga nödlägen, så att de som verkligen är i fara kan få svar och hjälp snabbt.

Det andra numret är 114 14. Det ringer du i ärenden som inte är akuta. Du kan till exempel ringa för att anmäla ett brott som redan har hänt, för att lämna ett tips eller för att ställa en fråga till polisen. Numret är öppet dygnet runt, alla dagar i veckan. Vill du hellre slippa ringa kan du göra många anmälningar direkt på polisens webbplats, [polisen.se](https://www.polisen.se), eller genom att besöka en polisstation och prata med någon på plats.

Polisen gör också ditt pass

Många blir förvånade när de hör att polisen gör mer än att arbeta med brott och trygghet. Det är nämligen polisen som utfärdar pass och nationellt id-kort. Att utfärda betyder här att tillverka handlingen och lämna ut den. Vill du ha ett nytt pass bokar du en tid och besöker en passexpedition, som finns på en polisstation. Där tar man bland annat ditt foto.

Här är det viktigt att veta en sak, så att inga missförstånd uppstår: pass och nationellt id-kort via polisen gäller bara svenska medborgare. Den som är ny i Sverige och ännu inte har blivit medborgare får alltså inte dessa handlingar av polisen. I stället vänder man sig till andra myndigheter för de dokument som gäller där man är medborgare eller för uppehållstillstånd. Det är bra att känna till skillnaden i förväg.

Skulle du tappa bort ditt pass eller id-kort, eller bli bestulen på det, ska du anmäla det till polisen. Då kan polisen spärra handlingen. Att spärra betyder att handlingen inte längre går att använda, så

att ingen annan kan resa eller legitimera sig med ditt försvunna pass. På så sätt skyddar anmälan dig själv.

En ny myndighet i en ny form

Polismyndigheten är faktiskt ganska ny i sin nuvarande form. Den 1 januari 2015 skedde en stor förändring. Då slogs de tidigare 21 länspolismyndigheterna och Rikspolisstyrelsen samman till en enda myndighet, Polismyndigheten. Samtidigt blev Säkerhetspolisen, som arbetar med rikets säkerhet, en egen fristående myndighet. Tanken med reformen var att göra polisen mer enad och mer lika i hela landet, i stället för att varje del styrde sig själv. I dag är Polismyndigheten indelad i polisregioner med ett gemensamt huvudkontor.

Polisen finns för medborgarna

Allt detta visar att polisen i Sverige har många olika uppgifter. Polisen ska skydda människor i nödlägen, utreda brott som har hänt, finnas till hands för frågor och tips, och dessutom hjälpa medborgare med praktiska saker som pass. För dig som är ny i landet räcker det långt att minnas det viktigaste: ring 112 när det är akut, ring 114 14 eller gå in på polisen.se när det inte är akut, och vet att polisen finns för att hjälpa.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
statlig	som hör till staten
myndighet	en del av staten som har ett särskilt uppdrag
förebygga	göra något i förväg så att ett problem inte uppstår
utreda	ta reda på vad som har hänt
trygghet	känslan av att vara säker och inte rädd
egendom	saker som någon äger, t.ex. en bil eller en lägenhet
räddningstjänst	de som hjälper vid t.ex. brand och olyckor (brandkår)
anmäla	berätta för polisen att ett brott har hänt
utfärda	tillverka och lämna ut en handling, t.ex. ett pass
medborgare	en person som hör till ett land, t.ex. svensk medborgare
legitimera sig	visa med en handling vem man är
spärra	göra så att en handling inte längre går att använda
reform	en stor förändring som man gör med flit för att förbättra något

Läsförståelsefrågor

1. Vad menar texten med att polisen ska "förebygga" brott?
 1. Att polisen straffar dem som redan har gjort fel.
 2. Att polisen försöker hindra att brott sker.
 3. Att polisen bara arbetar med pass.
2. Vad gör SOS Alarm när du ringer 112?
 1. Skickar dig en räkning för samtalet.
 2. Svarar och kopplar samtalet vidare till rätt hjälp.
 3. Bokar en tid för ett nytt pass åt dig.
3. När ska man ringa 114 14 i stället för 112?
 1. När det är fara för någons liv just nu.
 2. När ärendet inte är akut, t.ex. ett brott som redan har hänt.
 3. Aldrig, numret är stängt på nätterna.
4. Vad betyder det att polisen "spärrar" ett borttappat pass?
 1. Att passet skickas hem till dig igen.
 2. Att passet inte längre går att använda.
 3. Att du får betala böter.
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Att ringa 112 kostar pengar.
 2. Man kan anmäla många brott på polisen.se.
 3. Numret 114 14 är öppet alla dagar.
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Polismyndigheten fick sin nuvarande form den 1 januari 2015.
 2. Säkerhetspolisen är i dag en del av Polismyndigheten.
 3. Det finns exakt sex polisregioner i Sverige.
7. Förklara med egna ord skillnaden mellan att ringa 112 och att ringa 114 14.
8. Texten säger att man bara bör ringa 112 i riktiga nödlägen. Varför är det viktigt, tror du? Svara med stöd i texten.
9. Vem kan få pass och nationellt id-kort av polisen, och vem kan inte få det? Förklara.
10. Varför kan det vara bra att veta i förväg att pass via polisen gäller svenska medborgare? Vad vill texten hjälpa läsaren att undvika?
11. Texten skriver inte något om vem som begår brott, utan bara om vad polisen gör. Varför tror du att en lärobok väljer att skriva på det sättet?

12. Vad tror du menas med att polisen ska vara "lokalt synlig" och "skapa trygghet"? Ge ett eget exempel.

Facit

1. 1. Att polisen försöker hindra att brott sker.
2. 1. Svarar och kopplar samtalet vidare till rätt hjälp.
3. 1. När ärendet inte är akut, t.ex. ett brott som redan har hänt.
4. 1. Att passet inte längre går att använda.
5. 1. nej (att ringa 112 är gratis) b) ja c) ja
6. 1. ja b) nej (Säkerhetspolisen blev en egen fristående myndighet) c) det står inte i texten (texten nämner inget exakt antal polisregioner)
7. Exempel på svar: 112 ringer man när det är akut, alltså när ett brott pågår eller någon är i fara just nu. 114 14 ringer man när det inte är akut, till exempel för att anmäla ett brott som redan har hänt eller för att fråga något.
8. Exempel på svar: Om många ringer 112 i onödan kan det ta längre tid innan de som verkligen är i fara får svar. Genom att bara ringa i riktiga nödlägen hjälper man dem som behöver snabb hjälp.
9. Exempel på svar: Svenska medborgare kan få pass och nationellt id-kort av polisen. Den som är ny i Sverige och ännu inte är medborgare kan inte få dessa handlingar av polisen, utan måste vända sig till andra myndigheter.
10. Exempel på svar: Det hjälper läsaren att undvika missförståndet att alla som bor i Sverige kan få pass av polisen. Då slipper man boka tid och åka dit i onödan.
11. Exempel på svar: En lärobok vill ge saklig och trygg information om hur samhället fungerar och hur man får hjälp. Den undviker att generalisera om grupper eller om brottslighet, eftersom det vore orättvist och inte hör till ämnet.
12. Exempel på svar: Det betyder att polisen ska finnas och synas där människor bor och rör sig, så att de känner sig säkra. Ett exempel kan vara att poliser går eller kör i ett bostadsområde så att människor vet att hjälp finns nära.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Rik och trygghetsskapande samhällstext som ger eleverna konkret nytta: skillnaden mellan nödnumret 112 och icke-akutnumret 114 14, hur man anmäler brott (telefon, polisen.se eller polisstation) samt att polisen utfärdar pass och nationellt id-kort till svenska medborgare. Tema: samhälle och välfärd. Var noga med medborgarskapsvillkoret för pass/id-kort så att inga missförstånd uppstår, och påminn om att 112 går via SOS Alarm. Flera frågor (8, 10, 11, 12) kräver inferens och att eleven väger samman olika delar av texten. Lyft gärna att texten medvetet undviker att tala om vem som begår brott och bara beskriver polisens uppdrag. Bra utgångspunkt för att jämföra polisens roll, nödnummer och tilltro till myndigheter med elevernas egna länder – gör det med respekt, eftersom erfarenheterna kan skilja sig mycket åt.

Diskussionsfrågor

- Vilken information i texten var ny för dig? Vad är viktigast att komma ihåg om man är ny i Sverige?
- Hur kontakter man polisen i landet där du kommer ifrån, och vilka uppgifter har polisen där? Vad är likt och vad är olik?
- Texten säger att polisen ska skapa "trygghet". Vad gör att du känner dig trygg där du bor? Vad skulle kunna göra det bättre?
- Varför tror du att det är viktigt att en myndighet ger samma service i hela landet? Tänk på reformen 2015 då många mindre myndigheter blev en enda.
- **Skriv (6–8 meningar):** Skriv en kort text där du förklarar för en vän som är ny i Sverige vad polisen gör. Ta med de två telefonnumren, hur man anmäler ett brott och att polisen också gör pass till svenska medborgare.

Källor och faktagranskning

- Polismyndigheten: Uppdrag och mål – <https://polisen.se/om-polisen/uppdrag-och-mal/>
- Polismyndigheten: Polisens telefonnummer (112 och 114 14) – <https://polisen.se/om-polisen/kontakt/polisens-telefonnummer/>
- Polismyndigheten: Pass och nationellt id-kort – <https://polisen.se/tjanster-tillstand/pass-och-nationellt-id-kort/>
- SOS Alarm: 114 14 – polisens nummer vid icke akuta händelser – <https://www.sosalarm.se/112-och-andra-viktiga-nummer/viktiga-nummer/11414/>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Polisen i Sverige är en statlig myndighet (Polismyndigheten) som lyder under Justitiedepartementet och ska bland annat förebygga brott, utreda brott och hjälpa människor som behöver det. Ring 112 vid akuta nödlägen, när ett brott pågår eller när det är fara för liv eller egendom; numret går till SOS Alarm och är gratis dygnet runt. Ring 114 14 i icke akuta ärenden, till exempel för att anmäla ett brott som redan har hänt, lämna tips eller ställa frågor; numret är öppet dygnet runt. Många anmälningar kan också göras på polisen.se eller på en polisstation. Polisen utfärdar pass och nationellt id-kort till svenska medborgare; man bokar tid och besöker en passexpedition. Tappar man bort eller blir bestulen på pass eller id-kort kan polisen spärra handlingen. Den 1 januari 2015 slogs de tidigare 21 länspolismyndigheterna och Rikspolisstyrelsen samman till en enda myndighet, Polismyndigheten, medan Säkerhetspolisen blev en egen fristående myndighet. Myndigheten är indelad i polisregioner. OSÄKERHET/ATT MARKERA FÖRSIKTIGT: Exakt antal anställda och antal polisregioner kan ändras över tid – texterna håller sig till allmänna formuleringar. Nationellt id-kort och pass via polisen gäller endast svenska medborgare; personer som är nya i Sverige och inte är medborgare får alltså inte dessa handlingar via polisen, vilket texterna är tydliga med. Numret 112 administreras av SOS Alarm (inte polisen direkt) men kopplar vidare till bland annat polis, ambulans och räddningstjänst – detta formuleras försiktigt. Texterna undviker helt generaliseringar om brottslighet eller om olika grupper och håller sig till vad polisen gör och hur man kontakter den.

